ఫస్ట్ ర్యాంకర్

మొదటి ఆట సినిమా చూసి రూమ్‌కు చేరుకునేసరికి తొమ్మిది దాటింది. సాయంత్రం టిఫిన్ తీసుకోకుండా సినిమాకు వెళ్ళానేమో ఆకలి దహించేస్తోంది. కాళ్ళు, చేతులు కడుక్కుని, హడావిడిగా రూమ్‌కు తాళం వేసి, వాల్‌టాక్స్ రోడ్డు వైపు దారి తీశాను. అప్పటికే చాలా హోటళ్ళు ఆ రోజు పనికి స్వస్తి చెప్పి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాయి. నేను పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ ఎలిఫెంట్ గేట్‌కు దగ్గర్లో కనపడ్డ ఒక హోటల్లో దూర బడ్డాను. అది కొత్తగా కట్టిన హోటల్. చాలా శుభ్రంగా ఉంది. వేళ తప్పడం వలన భోజనం చేయాలనిపించలేదు. టిఫిన్ చేసి వెళ్ళాలనిపించింది. హోటల్లో టేబుల్ ముందు కూర్చుని రెండు చపాతీలకు ఆర్డరిచ్చాను. పది కావస్తున్నా హోటల్లో రద్దీ తగ్గలేదు. సినిమాల నుండి వచ్చిన జనంతో ఆ హోటల్ నిండిపోయింది.

టైమ్ ముందుకు పరుగెడుతున్నా హోటల్‌కు వచ్చిన జనం తగ్గలేదు. నేను ఆ హోటల్లో ఒక స్వీటు, రెండు చపాతీలు, ఒక గ్లాసు పాలు తీసుకున్నాను. వాటికి అయిన డబ్బు మొత్తం— రెండు రూపాయల ఏభై పైసలు.

చేతులు కడుక్కుని కౌంటర్ ముందుకు వెళ్ళాను. అక్కడ నలుగు రైదుగురు బిల్లు చెల్లించడానికి క్యూలో నిలబడ్డారు. నేను పాంట్ జేబులోకి చేయి పోనిచ్చాను. నా గుండె ఆగినంత పనైంది. జేబులో పర్సు లేదు! డ్రస్ మార్చినప్పుడు పర్సు జేబులో పెట్టడం మరిచిపోయాను. ఇప్పు డేం చేయాలి? హోటల్లో తెలిసిన మొహాలు కనపడ లేదు. రూమ్ అక్కడకు మైలున్నర దూరంలో ఉంది.

హోటల్ మధ్య నిలబడి నాలుగు వైపులా చూశాను. రకరకాల మనుషులు వివిధ ప్రాంతాలవారు. తెలిసిన వాళ్ళు కనపడడానికి అదో చిన్న అగ్రహారం కాదు; లేకపోతే ఒక చిన్న గూడెం కాదు. వచ్చి పోయే జనంతో ఎప్పుడూ క్రిక్కిరిసి ఉండే మహానగరం— మద్రాసు.

పర్సు మరిచిపోయానంటే మానేజర్ నమ్ముతాడా? ఎలా నమ్ముతాడు! — ఇలా ఎంతో మంది డబ్బు లేక నాటకం ఆడుతూ ఉన్న ఈ రోజుల్లో మంచివాడు కూడా దుర్మార్గుడి కింద పరిగణింప బడతాడు.

చేతికి ఉండే వాచీ సినిమా నుండి రాగానే రూమ్‌లో పెట్టి వచ్చాను. . . [illegible] వ్రేలికున్న చిన్న ఉంగరం కళ్ళ ముందు మెరిసింది... రెండు రూపాయల ఏభై పైసల బిల్లుకు చేతి ఉంగరం తాకట్టు పెట్టనా? — మనస్సు ఇష్టపడలేదు. కాని, పరువుగా అక్కడ నుండి బయట పడడానికి అంతకంటే మరో మార్గం కనపడలేదు. అయితే, ఒక చిన్న సందేహం కలిగింది. పర్సు మరిచిపోయానంటే నమ్మనివాళ్ళు ఉంగరం నాదని నమ్ముతారా? 'ఏదో దొంగ ఉంగరం, పోలీసుల చుట్టూ మేం తిరగలేం, లేనిపోని తంటా తెచ్చి పెట్టకు, బిల్లు చెల్లించి వెళ్ళు, బాబూ!' — అంటే! మనస్సు చివుక్కుమంది.

ఎప్పుడూ ఇటువంటి అవస్థ పడలేదు. డబ్బు లేకపోతే ఎంతటి వాడైనా ఎందుకూ పనికిరానివాడైపోతాడని నే నెప్పుడూ ఊహించలేదు.

కౌంటర్ ముందున్న క్యూలో నలుగురు బిల్లు చెల్లించారు. మరో వ్యక్తి చెల్లిస్తే నా వంతు వస్తుంది. నా మొహం చెమట్లు పోసింది. మర్యాదగా జీవితం సాగిస్తున్న మనిషి ఏ చిన్న అవహేళననూ భరించలేడు. అతని హృదయం చాలా సున్నితమైంది.

రావిపల్లి నారాయణరావు

నా గొంతు ఆరిపోసాగింది. శరీరంలో వణుకు పుట్టుకొస్తోంది. నా ముందున్న వ్యక్తి బిల్లు చెల్లించి వెళ్ళిపోయాడు. చేసేది లేక నేను బిల్లును కౌంటర్లో పెట్టాను.

మానేజర్ డబ్బు కోసం నా వైపు చూశాడు.

"పర్సు మరిచిపోయాను" అన్నాను.

"ఏమన్నావ్?" అతను సింహంలా గర్జించాడు.

నేను వెనక్కు తిరిగి చూశాను, ఎవరైనా నా వెనక క్యూలోకి వచ్చారేమోనని. అంతవరకు నా వెనక నిలబడ్డ వ్యక్తి ఒక స్త్రీ అని నేను గమనించనే లేదు. ఆమె యుక్త వయస్సులో ఉంది. ఆమె బుగ్గలు ఎర్రగా ఉన్నాయి. పెదాలకు లిప్‌స్టిక్ రాసింది. మెలికలు తిరిగిన ఆమె ముంగురులు ఫాన్ గాలికి ముఖం మీదకు ఎగురుతున్నాయి. ట్యూబ్‌లైట్ కాంతిలో ఆమె దివి నుండి భువికి దిగి వచ్చిన కన్యలా మెరిసిపోతూంది.

ఆమెను నేను ఎక్కడో చూసిన గుర్తు. కాని, జ్ఞప్తికి రావడం లేదు. ఆమె నన్ను గుర్తు పట్టినట్టుగా నవ్వింది. నా పరిస్థితి అర్థం చేసుకుంది.

"టేక్ దట్ ఎమౌంట్ ఆఫ్ ఫ్రమ్ దిస్" అంటూ ఆమె బిల్లుతో సహా పది రూపాయల నోటు మానేజర్‌కు అందించింది.

మానేజర్ నా బిల్లు మొత్తం రెండు రూపాయలు ఏభై పైసలు కూడా తీసుకుని మిగిలిన మొత్తం ఆమెకు తిరిగి ఇచ్చాడు.

ఆమె బయటకు నడిచింది. ఆమె వెంట నేను వెళ్ళాను.

"క్షమించండి, మిమ్మల్ని గుర్తు పట్టలేకపోతున్నాను. సమయానికి దేవతలా వచ్చి కాపాడారు. చాలా థాంక్స్" అన్నాను.

"పరవాలేదు. ఈమాత్రం పెద్ద సహాయానికి థాంక్స్ చెప్పడానికి. ఒకప్పుడు మీరు మా డ్యూటీ చేశారు. ఇప్పుడు నేను నా విధి నిర్వహించాను" అంది ఆమె.

ఆమె మాటలు వింటూంటే వసుంధర గుర్తు కొచ్చింది.

"మీ పేరు వసుంధర కదూ?" అన్నాను.

"మరిచిపోలేదన్న మాట." ఆమె నవ్వింది వానిటీ బాగ్ ఊపుతూ.

నా మనస్సు కొన్ని నెలల వెనక్కు పరుగెత్తింది.

అప్పుడు నేను ఉద్యోగరీత్యా హైదరాబాద్‌లో ఉండేవాడిని. అప్పుడు ఒక డిపార్టుమెంట్ సీనియర్ అసిస్టెంట్ల పోటీ పరీక్ష నిర్వహించింది. ఆ పరీక్షకు నియమించిన ఏభై మంది ఇన్విజిలేటర్లలో నే నొకణ్ణి.

ఆ రోజు ఆదివారం. ఉదయం పదకొండు గంటలకు పరీక్ష ప్రారంభ మౌతుంది. నేను స్థానిక స్కూల్లో జరగనున్న పరీక్షా కేంద్రానికి వెళ్ళడానికి తయారవుతున్నాను. అంతలో ఒక స్కూటర్ నా రూమ్ ముందు ఆగింది. ఇంత పెందలాడే రూమ్‌కు వచ్చిన వ్యక్తి ఎవరై ఉంటారని ఆశ్చర్యంగా వీధిలోకి చూశాను. స్కూటర్‌మీదనున్న వ్యక్తి దిగి గుమ్మంలోకి వచ్చాడు. అతణ్ణి మా ఆఫీసు ప్రక్క ఉన్న మరో ఆఫీసులో కనిపించి చూశాను. అంతే. అతనితో నాకు ఎటువంటి పరిచయం లేదు.

"మీ పేరు రావుగారు కదూ!" అన్నాడు అతను గుమ్మంలో కాలు పెడుతూ.

అవునన్నట్టు తల ఊపాను.

అతనికి ముప్ఫై సంవత్సరా లుంటాయి. చాలా పొడుగైన శరీరం. స్వకార్యం నెరవేర్చుకోవడానికి ఏ పని చేయడానికైనా వెనకాడని మనిషిలా కనిపించాడు.

"మీరు రూమ్ నంబరు పదికి ఇన్విజిలేటర్‌గా పడినట్టు విన్నాను" అన్నా డతను.

చదువుల సారం

'నువ్వు ఏ బి. ఏ. లో చదివావా? ఎంతవరకు చదివావు — నీ డిగ్రీలు ఏమిటి?' అని ఎవరినీ ప్రశ్నించకూడదు. అసలు వ్యక్తిలో సంపూర్ణ విజ్ఞానం ఉన్నదా లేదా అని గ్రహించాలి ... కొందరు వ్యక్తులే విశ్వవిద్యాలయాలు.

— ఠాగూర్

నేను మౌనంగా ఉన్నాను.

"మా భార్య ఆ పరీక్షకు కూర్చుం టుంది."

"మంచిది."

"ఆమె బి. ఏ. పాసయింది కాని, చాలా బిడియం కల మనిషి. అందరిలా కాపీ కొట్టి రాసే అలవాటు లేదు."

"సంతోషం."

"మీరు కొంచెం కనిపెట్టాలి."

". . . . ."

"వస్తాను."

"మంచిది."

అతను స్కూటర్ మీద వెళ్ళాడు. నేను నా కర్తవ్యాలు, [illegible] కని [illegible].

ఇటీవలం జరిగిన పరీక్షల గురించి విన్నాను — క్లాసుపరీక్షలలోనే కాదు, పబ్లిక్ పరీక్షల్లో కూడా విద్యార్థులు కాపీ కొట్టడానికి అతి తెలివి చేష్టలు ఉపయోగి స్తున్నారని. కొన్ని సందర్భాలలో నేను చూసిన కార్యాలు నిజమే అనిపించింది. కాని, నేను ఇన్విజిలేటర్‌గా ఉండబోయే హాల్లో కాపీలు జరగనివ్వను. ఎందుకంటే, ఆ పరీక్ష సామాన్యమైంది కాదు. [illegible] అయిదు లేక పదిహేను కాలం [illegible] వస్తేనే పాసు కావడానికి. పదవికి ఎన్నుకొనే మార్కులు వస్తే వారు సెలెక్ట్ అవు తారు. అలా ఉన్న కొలదిమంది తీసు కుంటారు అభ్యర్థుల్ని. ఇటువంటి పరీక్షలో ఏ ఒక్కరు కాపీ కొట్టినా నిజమైన తెలివితేటలు, అర్హతలుగల వారికి ఉద్యోగం లభించదు. అటువంటి అన్యాయానికి తావీయకూడదు. అదే నా ఆశయం.

నేను పరీక్షహాలు చేరుకునేసరికి చాలా మంది అభ్యర్థులు వచ్చి హాల్లో కూర్చున్నారు. ఆ హాలుకు రెండు వైపులా కిటికీ లున్నాయి. లోపల ఇరవై మంది కూర్చోడానికి కుర్చీలు, టేబిళ్ళు ఉన్నాయి. అక్కడ హాజరైన వాళ్ళంతా స్త్రీలే. సుమారు 18—20 సంవత్సరాల

[illegible]

చాలా [illegible]

[illegible] అలా [illegible]

[illegible] ఓ [illegible] కాళ్లు [illegible] ఉంది. [illegible] వసుంధరకు [illegible] వేసేవారు. [illegible] అది [illegible] ఉండింది. [illegible] లేకో ఆ [illegible] వసుంధర [illegible]లేకపోయింది. అలా [illegible] రెండుసార్లు, వాళ్ళు [illegible] చేసినకూడా ఆమె [illegible]కోలేదు. ఉదయం [illegible] మీద [illegible] అని భర్త చెప్పినట్లు వసుంధర చాలా [illegible]! అంతేకాదు, మనుష్యుం [illegible] చేసికూడా! ఆమె భర్త రాయితే కాలం [illegible] రెండో సారి పిలిచినప్పుడు వసుంధర చెప్పింది—

"నాకు తెలిసింది నేను రాస్తాను. లేకపోతే లేదు. కాని, అలా స్లిప్పులు రాళ్లకు కట్టి విసరద్దని నా భర్తకు చెప్పండి." అటువంటి పద్ధతిలో ప్రతి అభ్యర్థికి ఉంటే అన్యాయానికి తావుండదు.

నే ఎంత [illegible]గా ఉండడం [illegible] మందికి బాధగా ఉంది. మనస్సులో [illegible] ఆ బాధను భరించలేక ఒకసారి [illegible] అడిగింది:

"[illegible] అంతటా కాపీ కొడుతున్నారు. కాని, ఈ హాల్లోనే మీరు చాలా స్ట్రిక్టుగా ఉన్నారు."

"అది నీ ఊహ కావచ్చు. కాని, నేను నమ్మను. నువ్వు చెప్పింది [illegible] నేను అలా అనుమతించను. ఇది ఒక తరగతి నుండి మరో తరగతికి ప్రమోట్ చేయడానికి నిర్దేశింపబడిన పరీక్ష కాదు. పోటీ పరీక్ష అని మాత్రం జ్ఞాపక ముంచుకోండి."

నా సమాధానంతో ఆమె తృప్తి చెందిందనుకుంటాను. మరేమీ మాటాడ కుండా వెంటనే కూర్చుంది.

నేను కుర్చీలో నుండి లేచి అటు, ఇటు తిరిగాను. నేను ఆ మూలకు వెళ్ళినప్పుడు మరో మూలలోను, ఇటు

[illegible] తెరచేరే.

[illegible] ఆ [illegible] ఉంటూ చెప్పుకుంటూ.

[illegible] అది [illegible] [illegible]కొని, [illegible] వేరవేరు . .

వాళ్ల [illegible] గ్రహం అయింది. [illegible] తేలుస్తో [illegible] [illegible]కోటి [illegible] [illegible] అన్యాయం [illegible] అయింది. ఆ [illegible] — [illegible] వసుంధరకు—ఉద్యోగం రాకపోతే అంగుడు నేనే బాధ్యుడన్నట్లు — అని [illegible] బాధ వచ్చింది. కాని, నా ధర్మం [illegible] [illegible]ంగా నెరవేర్చినందుకు నా మనస్సు నన్ను కొనియాడింది.

ఆ వసుంధర ఇప్పుడు కనికరించి నా [illegible] నిలిచినందుకు [illegible] చాలా సంతోషించాను. ఆ ఆనందంలో ఏం చెప్పాలో తెలియలేదు.

"ఇక్కడ ఉంటున్నావా, వసుంధరా?" అన్నాను.

"అవును" అంటూ ఆమె తిన్నగా ఎత్తింది.

"అంటే, ఇక్కడే [illegible] ఉంటూ?"

"కాదు, కోడంబాకంలో."

"మీ ఆయన కులాసాగా ఉన్నారా?"

"ఆ ఆయనకు ఇక్కడకు ట్రాన్స్ఫర్ అయ్యింది."

[illegible] ఇంటి అడ్రసు [illegible] ఆమె నా చేతికి అందించింది.

[illegible] తరవాత ఏదో [illegible] మీద నేను కోడంబాకం వెళ్ళాను. ఎలాగూ వెళ్ళాను గదా—వసుంధరకు [illegible] రూపాయలు తిరిగి ఇచ్చేయా లనిపించింది ఆ ఉద్దేశంతోనే నేను ఆమె ఇంటికి వెళ్ళా . .

[illegible] ఉంది. వసుంధర భర్త ఇంట్లో [illegible].

"ఓ . . . [illegible]! రండి, రండి"

[illegible] ఒకసారి [illegible]

[illegible], ఆయన [illegible]

[illegible]

"[illegible]" [illegible]

"[illegible], అన్నీ [illegible] అంది. [illegible]" అలా [illegible].

[illegible]

"వసుంధరకు ఉద్యోగం దొరికిందా?!"

"[illegible], మాస్టారూ. మీరు [illegible] [illegible]గా ఉండగా, [illegible] పోటీ పరీక్షలో మా వసుంధర [illegible] [illegible]."

"[illegible], వసుంధర పాసయిందా?! అందులోనూ మెరిట్ !"

"[illegible], మాస్టారూ. [illegible] . . . నేను కిటికీ [illegible] నాగితాలు మీరు [illegible] వసుంధర కివ్వకుండా చించి పారేశారు. [illegible] తప్పు, మిగిలిన అన్ని [illegible] జరిగాయి. అటువంటప్పుడు వసుంధర ఎలా పాసవుతుంది, [illegible] మాస్టారూ, మీ ఆశయం మంచిదే కావచ్చు. కాని, లక్షకో, కోటికో మీ లాంటి వాళ్ళు ఒకరుంటే దేశ కాల పరిస్థితులు మార్చ అన్యాయం, అక్రమం రూపు మాపేస్తా. ఈ రోజుల్లో, జరిగిన పరీక్షల్లో కాపీ కొట్టకుండా [illegible] విద్యార్థి [illegible] అహా, మీ లాంటి వారు నూటికో, కోటికో ఒకరు ఉండవచ్చు. నేను కాదనను. కాని, నేటి సమాజంలో జరిగేది చెబుతున్నాను. ఇహ ఉద్యోగాల సంగతి — ఈ బ్యూరోలు, మినిస్ట్రీ, కమిషన్లు, ఛేంజిలు, ఎక్స్ఛేంజీలు పట్టి బాటకం, మాస్టారూ. . . గుండెమీద చెయ్యి వేసుకుని చెప్పమనండి, ఈ రోజుల్లో ఉద్యోగం సంపాదించిన ఎవరికైనా తన ధనమో, [illegible] చెల్లించలేదని. నేను కూడా ఆ [illegible] పెట్టాను, మాస్టారూ! అందుకే మా వసుంధర మెరిట్లో పాసయింది. ఉద్యోగంలో ప్రవేశించింది."

[illegible] నాకు నవ్వు

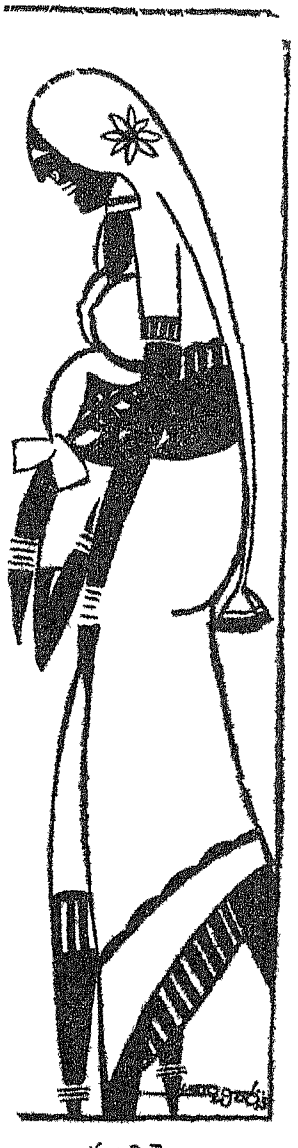

మురిపెం

చిత్రం—పి. ఆగాచార్య (కరీంనగర్)

రాలేదు. అతి [illegible] కాఫీ [illegible] అక్కడినుండి [illegible].

'[illegible] ఇచ్చిన వసుంధర మెరిట్లో పాసయిందా? నేను [illegible] పోయాను. [illegible] — ఎలా [illegible] నేను రాసిన పరిక రోజులు వేరు, [illegible] [illegible] వేరు. అప్పుడు ఏ విద్యార్థికి కాపీ కొట్టి పరీక్ష రాయాలని [illegible] ఉండేది కాదు. ఆ [illegible] ఆ రోజు [illegible]. ఆ [illegible] [illegible] దాక్షిణ్యాలతో [illegible]. దానివలన [illegible] సాధించింది లేకపోవచ్చు. కాని, సంతృప్తి మాత్రం ఉంది.' నేను [illegible] దాటేశాను. ★